

Doprinos volontiranja razvoju kompetencija mladih

Mikulić, Vita

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:049837>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Vita Mikulić

Doprinos volontiranja razvoju kompetencija mladih

- Završni rad –

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Vita Mikulić

JMBAG: 00090890002

Doprinos volontiranja razvoju kompetencija mladih

- Završni rad -

Preddiplomski sveučilišni studij jednopredmetne pedagogije

Mentor: prof. dr. sc. Bojana Čulum Ilić

Rijeka, 26.5. 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la rad pod naslovom: *Doprinos volontiranja razvitku kompetencija mladih* te da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada, nalazi i ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežnim izvorima, literaturi i drugom) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedene u popisu literature.

Ime i prezime studenta/ice: Vita Mikulić

Datum:

Vlastoručni potpis: _____

Sadržaj

1. UVOD	1
2. VOLONTERSTVO	2
2.1. <i>O volontiranju</i>	2
2.2. <i>Kratka povijest volonterstva</i>	4
2.3. <i>Povijest volontiranja u Republici Hrvatskoj</i>	5
2.4. <i>Mladi i volontiranje</i>	5
2.5. <i>Motivi mladih za volontiranje</i>	6
2.6. <i>Platforma za promociju i podršku volontiranja mladih</i>	8
2.6.1. <i>Volonterski centri</i>	9
2.6.2. <i>Školski volonterski programi</i>	9
2.6.3. <i>Volontiranje studenata</i>	10
3. ULOGA VOLONTIRANJA U RAZVOJU KOMPETENCIJA	11
3.1. <i>Što su kompetencije</i>	11
3.2. <i>Doprinos volontiranja razvitku emocionalne i socijalne kompetencija</i>	13
3.3. <i>Doprinos volontiranja razvitku poduzetničke kompetencije</i>	16
3.4. <i>Doprinos volontiranja razvitku kompetencije građanstva</i>	18
3.5. <i>Potvrda o kompetencijama volontera</i>	22
4. ZAKLJUČAK	22
LITERATURA	24
Sažetak	31
Summary	32

1. UVOD

U današnje vrijeme, stječe se dojam kako se ljudi, posebice mladi, primorano moraju suočavati s različitim zahtjevima koji su produkt užurbanog i promjenjivog načina življenja. Upravo nas taj dinamičan, brz način življenja primorava da neprestano radimo na izgradnji i usavršavanju različitih kompetencija koje nam, posljedično, omogućuju kvalitetniji život. Mladi svoje kompetencije razvijaju na različite načine, putem formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja, ali i aktivnim djelovanjem u svojoj zajednici – volontiranjem.

Volontiranje predstavlja važnu aktivnost čiji je cilj pomaganje potrebitima, a svojevrsno generira i jedinstven stil života pomoću kojeg čovjek njeguje čitav niz vrijednosti poput empatije, tolerancije i razumijevanja. Posebitost voluntarizma jest u tome što ono nije popraćeno čimbenicima kao što je osiguravanje društvenog statusa ili materijalne dobiti. Odgovornost se u volonterskim aktivnostima razlikuje od one u plaćenim poslovima jer volonteri odabiru aktivnosti u skladu sa svojim preferencijama te to čine bez prisile i bez potrebe da osiguraju vlastitu egzistenciju (Begović, 2006).

Volontiranje pruža mnogostruke dobrobiti: korisnicima se izravno i efektivno pomaže u unaprjeđenju kvalitete života, a volonteri uz intrinzičnu nagradu imaju priliku razviti raznovrsne vještine (Snyder i Omoto, 2009). Tijekom volontiranja mladi razvijaju širok opus kompetencija koje im doprinose u osobnom i profesionalnom razvoju. Također, volonterske aktivnosti ostvaruju pozitivan doprinos i na zajednicu jer se jača samoinicijativnost građana, njihov aktivizam, a istovremeno se promiču vrijednosti poput solidarnosti i jednakosti (Begović, 2006).

Volonterstvo stvara veze okarakterizirane tolerancijom, zajedništvom, ljubavi i ravnopravnosti. Shodno navedenom, volontiranjem mladi grade iskustvo, ali i vlastitu društvenu mrežu kontakata koja im omogućuje uspješniju, ugodniju integraciju u društvenu zajednicu, koja posljedično rezultira uspjesima različite vrste u privatnom i profesionalnom životu.

Također, valja istaknuti kako bi poticanje mladih na volontiranje trebao biti važan društveni interes jer mladi volontiranjem doprinose izgradnji socijalnog i kulturnog života zajednice. Kotlar i Bašić (2010) navode kako volontiranje pruža priliku za razvoj svih onih kvaliteta koje se nastoje promicati i razviti u odgojno-obrazovnom kontekstu. Važno je stoga mlade usmjeravati i poticati na volontiranje čime oni stječu različite kompetencije, ali i usvajaju vrijednosti poput samodiscipline, tolerancije i obzirnosti.

Važnost kontinuiranog usavršavanja vještina ističe Europska komisija koja je 2023. godinu proglasila *Europskom godinom vještina*. Europska komisija navodi kako je od izrazite važnosti posjedovati relevantne vještine jer one ljudima omogućuju uspješnu prilagodbu na različite promjene na tržištu rada, ali i aktivno sudjelovanje u demokratskim procesima. Nadalje, mladi koji posjeduju relevantne vještine pridonose razvitku inovacija u različitim sferama ljudskog djelovanja, što posljedično pospješuje održivi rast i pridonosi konkurentnošću poduzeća. Tijekom godine se u zemljama Europske unije organiziraju različite aktivnosti, kampanje, događaji i projekti s ciljem podizanja svijesti o važnosti vještina. Shodno navedenom, valja spomenuti *Europsku strategiju za sveučilišta* koja se dotiče mladih, a donesena je u siječnju 2023. godine. Strategija predlaže 50 mjera za razvoj vještina visoke razine, kako bi studenti razvili „sposobnost kreativnog i kritičkog mišljenja, rješavanja problema te kako bi postali aktivni i odgovorni građani“ (Europska komisija).

Cilj ovog rada jest prikazati kako volontiranje doprinosi razvitku različitih kompetencija kod mladih. Navedeni cilj ostvarit će se pregledom relevantne literature u kojoj su prikazani empirijski dokazani putevi osnaživanja različitih kompetencija mladih u procesu volontiranja.

2. VOLONTERSTVO

2.1. O volontiranju

Shodno Zakonu o volonterstvu u RH (Narodne novine broj 58/07, 22/13 i 84/21), volontiranje jest „dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili zajednice, a obavljaju ih volonteri na način predviđen Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje“ (Članak 3).

Nadalje, Europska povelja o volonterstvu, donesena 1998. godine, volontiranje određuje kao: „djelatnost u interesu ljudi, djelatnost koja nije motivirana financijskim interesom, djelatnost koja se odvija na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini, djelatnost koja je dragovoljna, djelatnost koja je miroljubiva, djelatnost koja je utemeljena na osobnoj motivaciji i slobodi izbora, djelatnost koja potiče razvoj ljudskih potencijala, djelatnost koja poboljšava kvalitetu življenja na načelima solidarnosti, traganje za predodžbama društva nesigurne budućnosti, poticaj iskorištavanja poduzetničkih prigoda, osnova razvoja partnerskih odnosa između aktera sustava blagostanja, poticaj samoorganiziranja ljudi pri rješavanju problema“ (Topčić, 2001, str. 4).

Međunarodna organizacija rada (ILO) 2011. godine je u svojem *Priručniku o mjerenju volontiranja* definirala volonterski rad kao „neplaćeni neobavezni rad, točnije vrijeme koje pojedinci, a da za to nisu plaćeni, posvećuju aktivnostima koje provode bilo kroz neku organizaciju, bilo izravno u korist drugih osoba izvan vlastitog kućanstva“ (str. 11).

Ćulum (2008) navodi kako je volontiranje aktivnost koja poseže duboko u ljudski duh te ima dugotrajne društvene i kulturološke učinke. Ljudi volontiraju jer brinu o potrebama drugih ljudi, a istovremeno time zadovoljavaju svoje potrebe koje proizlaze iz ljubavi i empatije.

Također, volontiranje se može odrediti kao ljudska djelatnost koja nije uvjetovana materijalnom koristi, već se provodi jer ljudi, vlastitim odabirom, žele drugima pružati pomoć i u život unijeti različite vrednote (Wilson, 2000. prema Puljiz i sur., 2005).

Definicija o volonterstvu ima mnoštvo, no volontiranje je, primarno način življenja koji je usko vezan uz specifičan ljudski sustav vrijednosti. Također, vidljivo je kako se gotovo u svim navedenim definicijama ističe kako je volontiranje prosocijalno djelovanje koje ne donosi materijalnu dobit.

Nadalje, ljudi sudjelovanjem u volonterskim aktivnostima pospješuju život svoje zajednice te se zalažu za vrijednosti kao što su „tolerancija, solidarnost, zajedništvo, mir, ljubav, ravnopravnost rodova/spolova, vrijednosti nenasilne komunikacije, zaštite okoliša te osobnog i društvenog razvoja“ (Begović, 2006, str. 4).

Begović (2006) ističe tri razine na kojima se manifestiraju učinci volontiranja:

1. razina: osobni razvoj – volonterske aktivnosti omogućuju stjecanje novih vještina i znanja te pružaju mogućnost za usavršavanje postojećih kompetencija.

2. razina: rješavanje konkretnih problema – sudjelovanjem u različitim volonterskim akcijama volonteri kroz rad uče rješavati konkretne društvene probleme u lokalnoj ili globalnoj zajednici. Takav rad može se očitavati u pružanju pomoći u područjima pogođenim katastrofama, u pružanju pomoći za održavanje kulturnih događaja i manifestacija, u društvenom radu s marginaliziranim skupinama i slično.

3. razina: društveni razvoj – volontiranje pruža ljudima prostor za razvoj samoinicijativnosti, što se pogodno odražava na demokratizaciju i osnaživanje civilnog društva. Također, volonterske aktivnosti unutar civilnog društva nerijetko pružaju inovativna rješenja za razvitak zajednice.

2.2. Kratka povijest volonterstva

Egzaktan početak volontiranja teško je odrediti s obzirom da volontiranje označava skup aktivnosti koje su okarakterizirane ljudskom potrebom da pomažu jedni drugima, a takve djelatnosti postoje od pojave čovječanstva. Begović (2006) navodi kako je u zapadnoj civilizaciji pojava dobrovoljnog rada usko povezana s religijskim ideologijama koje zagovaraju „pomoć bližnjem“ kao temeljnu vrijednost istih. Shodno navedenom, izučavajući povijest pronalazimo oblike dobrovoljnog rada koji su vezani uz religiju – misionarske akcije te različite redove svećenika i časnih sestara (Begović, 2006). No, postojala su i mnoga udruženja nevezana uz crkvu „bratovštine, dobrotvorna društva, ženska društva, humanitarna društva, zaklade i drugi neformalni oblici udruženja stanovništva, poput seljačkih zajednica“ (Begović, 2006, str. 23).

Daljnji razvoj volontiranja blisko vezan uz razvoj civilnog društva i građanskih akcija (Begović, 2006). Civilno društvo oslanja se na pravilo supsidijarnosti koje je isprva propagirala Katolička Crkva u enciklici *Quadragesimo anno* 1931., a danas navedeno predstavlja temeljnu normu suvremenog društva (Begović, 2006). „To načelo nalaže da se odgovornost odlučivanja treba svesti na što nižu razinu, ono brani manje entitete od intervencije većih, daje prednost lokalnim zajednicama te uspostavlja lanac entiteta između pojedinca i države“ (Begović, 2006, str. 23).

„Institucionalizacija volonterskog rada započinje 1920. godine kada pacifisti Pierre Ceresole i Hubert Parris organiziraju prvu međunarodnu grupu volontera s kojom obnavljaju selo u Francuskoj prethodno razrušeno u Prvom svjetsko ratu“ (Begović, 2006, str. 23). Zbog navedenog nastale su i tri glavne volonterske organizacije čije djelovanje traje i danas: *Service Civil International*, *Youth Action for Peace* i *International Reconciliation Union* (Begović, 2006). Početkom 20-tog stoljeća volonterske aktivnosti bile su blisko povezane s mirovnim radom, a nakon Drugog svjetskog rata orijentacija volonterskih akcija bila je usmjerena na reparaciju ratom razorenih područja (Begović, 2006). Kasnije se evidentira involviranje volontera u rad vezan uz bolnice, domove za starije i nemoćne, domove za nezbrinutu djecu i slično (Begović, 2006).

Važnost volonterskog rada njeguju i svjetske organizacije. Generalna skupština UN-a 1985. godine proglasila je 05.12. kao međunarodni dan dobrovoljnog rada za ekonomski i društveni napredak ili „*International Volunteer Day for Economic and Social Development*“ (Begović, 2006). U Republici Hrvatskoj se na taj dan obilježava međunarodni dan volonterstva.

2.3. Povijest volontiranja u Republici Hrvatskoj

Tradicija volontiranja se u Republici Hrvatskoj razvijala kao i u ostatku svijeta, kroz tradicionalne običaje pomoći, različita humanitarna društva i organizacije građana (Begović, 2006). Nakon Drugog svjetskog rata, Hrvatska postaje članicom SFRJ-a. U sklopu uređenja navedene republike često su se provodile radne akcije koje su bile izrazito važne za reparaciju zemlje (Begović, 2006). „Pomoću radnih akcija revitalizirale su se ceste, željezničke pruge, industrijski objekti, domovi kulture, sportski objekti i slično“ (Begović, 2006, str. 27).

„Devedesetih godina prošlog stoljeća dobrovoljni je rad u Hrvatskoj bio pretežito vezan uz humanitarnu pomoć ratom stradalim područjima, žrtvama rada, izbjeglicama i prognanicima“ (Begović, 2006, str. 29). Tada nastaju prve mirovne organizacije čiji temelj rada leži u volontiranju. Civilno se društvo u Hrvatskoj najintenzivnije razvija krajem 90-ih godina, a istovremeno se tada povećava informiranost građana o volonterskim programima i projektima te se razvija međunarodna suradnja s različitim državama. No, važno je istaknuti kako u post socijalističkim društvima razvoj civilnog društva teče mnogo sporije, što je slučaj i za Hrvatsku. „Zemlje u tranziciji prolaze mukotrpan put izgradnje tržišne ekonomije, a istovremeno su suočene sa širokim dijapazonom promjena, globalizacijom te njenim ekonomskim i socijalnim posljedicama“ (Begović, 2006, str. 28). „Početkom 21. stoljeća osnovan je Nacionalni odbor za razvoj volonterstva čiji je cilj razvoj i promicanje volonterstva, a 2007. godine usvojen je Zakon o volonterstvu koji svoje finalne promjene doživljava 2013. godine“ (Begović, 2006, str. 31).

2.4. Mladi i volontiranje

„Mladi su društvena skupina koja predstavlja nužan resurs za opstanak i razvoj svakog društva, stoga se u posljednjih nekoliko desetljeća intenzivno provode brojna empirijska istraživanja pomoću kojih se tvore različite teorije o mladima kao specifičnoj društvenoj grupi“ (Ilišin i Radin, 2007, str. 9).

Iako je niska životna dob prepoznata kao univerzalno obilježje mladih, valja istaknuti kako ne postoji konsenzus oko određivanja granica mladosti. „Kada je o Hrvatskoj riječ, analize su pokazale da je sociološki opravdano mlade promatrati kao populaciju od 15. do 30. godine života, jer je najstarija dobna kohorta mladih (od 25. do 29. godine) po svojim socijalnim obilježjima sličnija populaciji mlađoj od 25 nego populaciji starijoj od 30 godina“ (Ilišin i sur., 2003, str. 15).

Mladi često prolaze kroz intenzivne emocionalne i psihološke promjene, razvijaju svoj identitet, integriraju se u društvo, a istovremeno se nalaze na putu transformacije od djetinjstva do zrelosti. Zbog navedenog mladi su „intrigantan predmet istraživanja, a kada opisano postavimo u kontekst značajnih društvenih mijena - kao što su globalizacija, ili pak tranzicija, transformacija i konsolidacija društvenog poretka uviđamo da istraživanja o mladima nisu samo zanimljiva, već i društveno potrebna“ (Ilišin i Radin, 2007, str. 9).

Uključivanje mladih u procese volontiranja izrazito je važno za razvitak društva - ono indirektno utječe na ekonomsku, političku i moralnu sferu socijalne realnosti (Kolomok i Krapivensky, 2013). Također, volontiranje oblikuje mlade ljude, usađuje im vrijednosti, izgrađuje njihov karakter i navike (Kolomok i Krapivensky, 2013).

Volontiranje pruža mladima uvid u nove perspektive te im omogućuje razvijanje različitih vještina pomoću kojih se, posljedično, podiže kvaliteta njihova života, ali i život zajednice (Hall i sur., 2004). Kroz volonterske aktivnosti mladi razvijaju vještine komunikacije, vođenja, upravljanja vremenom, a istovremeno izgrađuju socijalnu svijest, što pridonosi njihovoj empatiji, razumijevanju za druge i generalnoj svijesti, o važnosti društvene pravde. Također, volontiranjem mladi izgrađuju veze sa zajednicom i lokalnim organizacijama, što doprinosi koheziji same zajednice (Hall i sur., 2004).

Mladi se danas uključuju u različite oblike volontiranja, uključujući lokalne projekte, humanitarne organizacije, volontiranje u inozemstvu i slično, a Internet i društvene mreže im olakšavaju pronalazak volonterskih prilika i povezivanje s organizacijama koje nude ono što ih zanima.

2.5 Motivi mladih za volontiranje

Ljudi volontiraju iz različitih razloga, a motivi koji ih potiču na volontiranje su raznovrsnog karaktera. Teorije koje se bave motivacijom volontera dijele se na dvodimenzionalne, trodimenzionalne i višedimenzionalne teorije (Horvat, Marić i Pološki Vokić, 2013).

Općeprihvaćena višedimenzionalna teorija jest funkcijska teorija koju su 1998. godine iznijeli Clary i sur. (1998) te ističe šest funkcija koje sadrži volontiranje:

1. **Vrijednosti** – osoba volontira zbog vlastitih vrijednosti, odnosno zbog empatije i želje za pomaganjem

2. **Bolje razumijevanje** – osoba kroz volonterski rad pokušava naučiti više o društvu i usavršava sposobnosti koje obično ne prakticira
3. **Osobni razvoj** – volonter se kroz volonterski rad razvija psihološki, gradi samopouzdanje i pozitivne osjećaje prema samome sebi
4. **Karijera** – volonter kroz volontiranje prikuplja znanja, vještine i stavove važne za buduću karijeru
5. **Društveni odnosi** – volonterske aktivnosti pojedincu pružaju mogućnost za osnaživanje vlastitih društvenih mreža
6. **Samozaštita** – volonter svojim radom umanjuje neugodne osjećaje poput anksioznosti ili osjećaja krivnje

Holdsworth (2010) navodi kako mladi ljudi volontiraju iz različitih razloga – radi osobnog iskustva i učenja, osobnog razvoja, povezivanja s interesima te radi stjecanja profesionalnog iskustva. Volontiranje može poslužiti kao odličan način stjecanja profesionalnog iskustva i vještina u određenom području rada, mladi na taj način obogaćuju svoj životopis te omogućuju sebi lakše zaposlenje.

Također, mladi volontiraju jer im ono pruža priliku za osobni rast i razvoj, pomoću volonterskog rada razvijaju samopouzdanje, samosvijest, empatija i druge vještine koje su izrazito važne za njihovu budućnost. Nadalje, volontiranjem mladi izgrađuju prijateljstva i oblikuju druge različite odnose čime grade vlastitu socijalnu mrežu kontakata. Takva mreža otvara vrata nizu profesionalnih prilika te omogućuje mladima bolju povezanost s područjima njihova interesa.

Ipak, Holdsworth (2010) objašnjava kako mladi ne volontiraju samo zato da obogate svoj životopis ili karijeru, mnogo mladih volontira iz isključivo altruističnih razloga, odnosno kako bi pomogli drugima i doprinijeli zajednici. Mladi imaju želju, ali i potrebu pozitivno utjecati na lokalnu zajednicu i svojim angažmanom pomoći potrebitima. Također, mladi se često uključuju u volontiranje kako bi se približili različitim područjima koja održavaju njihove interese, strasti i vrijednosti. Holdsworth (2010) ističe kako često mladi volontiraju zbog religijskih motiva te su često u samo volontiranje uključeni kroz vjersku zajednicu.

Važno je istaknuti kako postoji nekolicina razloga zašto se mladi ne uključuju u volontiranje. Rijavec, Jurčec i Pavlović (2019) navode kako mladima najveće zapreku prema volontiranju predstavljaju nedostatak slobodnog vremena i nedostatak interesa. Mladi su u današnje

vrijeme, zbog različitih obaveza poput škole, fakulteta ili posla, ograničeni s vremenom te smatraju kako nemaju dovoljno vremena za angažman u volonterskim aktivnostima.

Važno je istaknuti kako nemaju svi mladi jednake mogućnosti, jer postoje skupine mladih koje su često ograničene različitim faktorima na koje nemaju utjecaj. U tom kontekstu Rijavec, Jurčec i Pavlović (2019) navode kako se mladi često ne uključuju u volontiranje zbog poteškoća s prijevozom i troškovima koji su vezani uz obavljanje volonterskog rada.

2.6. Platforma za promociju i podršku volontiranja mladih

Volontiranje mladih u Republici Hrvatskoj odvija se na različitim razinama, od lokalne do nacionalne, a samo volontiranje provodi se na raznovrsne načine. Postoje brojne organizacije u Hrvatskoj koje okupljaju mlade volontere i pružaju im prilike za volontiranje. Tako mlade okupljaju volonterski centri, udruge mladih i za mlade, različite studentske udruge, volonterski klubovi u odgojno-obrazovnim institucijama, međunarodne organizacije i slično. Mladi imaju razne mogućnosti i fleksibilnost u odabiru volonterskih aktivnosti koje odgovaraju njihovim interesima, vještinama i vremenskim mogućnostima. Mladi se volonteri u Hrvatskoj najčešće uključe u sljedeće oblike volonterskog rada:

- „Volontiranje u organizacijama civilnog društva ili društvenim institucijama
- Povremeno volontiranje na društvenim i kulturnim događajima
- Kratkoročno volontiranje (kampovi)
- Dugoročno volontiranje međunarodnog karaktera - razmjena mladih volontera putem EVS (European Voluntary Service) programa ili preko međunarodnih organizacija Service Civil International, Youth Action for Peace i InterCultural Youth Exchange“ (Begović, 2006, str. 30).

Shodno navedenom, važna europska platforma za promicanje i podršku volontiranja mladih je *European Voluntary Service program* (EVS). Pokretanje EVS-a inicirala je Europska komisija, a kampanju je pokrenula Europska unija 1996. godine (Manzin, 2017). U programu mogu sudjelovati mladi u dobi od 17 do 30 godina, a program nudi kratkoročno (2 tjedna do 2 mjeseca) ili dugoročno (2 mjeseca do 1 godine) sudjelovanje u međunarodnim projektima, a samo sudjelovanje u programu je besplatno (Manzin, 2017). EVS je značajan i koristan program jer mladim volonterima omogućuje stjecanje različitih iskustva te pruža mogućnosti za osobni i profesionalni razvoj. Također, EVS promiče vrijednosti međukulturalnog razumijevanja, solidarnosti i aktivnog građanstva.

2.6.1. Volonterski centri

U kontekstu promocije i podrške volontiranja mladih u Republici Hrvatskoj valja spomenuti volonterske centre koji predstavljaju važan oblik organizacijskih jedinica koji svojim aktivnim radom potiču i osnažuju mlade na volontiranje. Također, volonterski centri omogućuju „obrazovanje u području volonterskog menadžmenta, povezivanje potencijalnih volontera s prilikama za volontiranje - usklađivanje potreba organizacija za volonterima i građana koji žele volontirati, vođenje informacijskih i promotivnih kampanja, pisanje i tiskanje publikacija koje se odnose na upravljanje volonterima, provođenje istraživanja u području volonterskog rada“ (Hrvatski centar za razvoj volonterstva). Iz navedenog uočljivo je kako volonterski centri nude čitav niz različitih usluga pomoću kojih se nastoji potaknuti unapređenje i razvoj volonterstva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Volonterski centri pružaju informacije i savjete mladima o različitim mogućnostima volontiranja, organizacijama koje traže volontere, vrstama volonterskih projekata i aktivnostima. Oni pomažu mladima u pronalaženju volonterskih prilika koje odgovaraju njihovim interesima, vještinama i raspoloživom vremenu. Također, volonterski centri su važan most između mladih volontera i organizacija, osiguravajući da mladi imaju pristup relevantnim informacijama, obrazovanju, mentorstvu i podršci kako bi im se omogućilo da se angažiraju u volontiranju na najbolji mogući način.

2.6.2. Školski volonterski programi

Medlobi i sur. (2021) navode kako se o „važnosti volontiranja u okviru školskih volonterskih programa puno više praktično djeluje i govori, nego što se u hrvatskoj akademskoj zajednici istražuje“ (str. 16). Shodno tome, Čekolj i Čulum Ilić (2019) ističu kako su istraživanja o školskim programima rijetka te je navedeno područje u domaćem znanstvenom kontekstu zanemareno. Ipak, u posljednjih desetak godina škole aktivnije surađuju s organizacijama civilnog društva te promiču i razvijaju volonterstvo među svojim učenicima (Čulum Ilić, Čekolj i Kušić, 2019). Također, iz istraživanja mapiranja školskih volonterskih programa u srednjim školama u Hrvatskoj vidljivo je kako su škole postigle suradnju s brojnim akterima - lokalnom upravom, udrugama, ostalim odgojno-obrazovnim ustanovama i slično (Čulum Ilić, Čekolj i Kušić, 2019).

Iz recentnih istraživanja o mladima uočljivo je kako mladi najčešće volontiraju u sklopu odgojno-obrazovnih institucija (Gvozdanović i sur., 2019). Stoga je evidentno kako je važno da škola bude dionik u promicanju, poticanju i organiziranju volonterstva. Škola može biti

promicatelj volonterstva tako što pomoću različitih metoda među učenicima, roditeljima i djelatnicima zagovara značaj volonterstva, a Medlobi i sur. (2021) ističu kako je za kvalitetan razvoj znanja, vještina i iskustva koje volonterstvo omogućava, ključno učenicima osigurati prostor, podršku koordinatora i okvir za iskustveno učenje uz radionice i volonterske akcije.

Medlobi i sur. (2021) navode kako „aktivna uloga u promicanju i poticanju volontiranja najčešće rezultira razvijanjem volonterskog programa koji označava skup različitih volonterskih aktivnosti koje škola provodi“ (str. 25). Nadalje, kada takvi volonterski programi imaju „strukturu i kontinuitet osnuju se školski volonterski klubovi koji su okarakterizirani s organiziranim, strukturiranim i dugoročnim uključivanjem učenika u volonterske aktivnosti unutar i izvan škole“ (Medlobi i sur., 2021, str. 25).

Školski volonterski programi identificirani su kao mehanizam koji pruža prostor za učenje i iskustveno aktivnosti, a odgojno-obrazovne institucije igraju ključnu ulogu u promicanju vrijednosti volontiranja (Ćulum Ilić, Čekolj i Kušić, 2019). Kroz školske volonterske programe mladi usvajaju znanja o političkim procesima, razvijaju razne vještine, prepoznaju vlastitu ulogu u zajednici, a istovremeno školski volonterski programi pozitivno doprinose široj zajednici i odgojno-obrazovnim ustanovama (Ćulum Ilić, Čekolj i Kušić, 2019). Ćulum Ilić, Čekolj i Kušić (2019) navode kako mladi kroz školske volonterske programe „razvijaju samopouzdanje, empatiju nova znanja i vještine, razumijevanje za društvene probleme te se pobliže upoznaju sa zajednicom u kojoj žive“ (str. 445).

2.6.3. Volontiranje studenata

Skočić Mihić, Lončarić i Rudelić (2011) navode kako volonterske aktivnosti studentima pružaju prilike za razvitak životnih vještina i stjecanje profesionalnih znanja. Također, volonterske aktivnosti studentima donose osobno zadovoljstvo i osjećaj ispunjenosti jer svojim angažmanom doprinose zajednici i pomažu potrebitima.

Nadalje, uključivanje studenata u volontiranje u zajednici osnažuje socijalni i kulturni život sveučilišnog kampusa (Haski-leventhal i sur., 2008). Kroz volonterske aktivnosti studenti stvaraju nove veze i odnose s ljudima izvan kampusa te im takav socijalni angažman obogaćuje iskustvo čime se promiče raznolikost i inkluzija na kampusu. Također, studenti volontiranjem stječu dublji uvid u potrebe zajednice te razvijaju senzibilitet prema različitim socijalnim i kulturnim pitanjima što doprinosi promicanju interkulturalne svijesti na kampusu.

Kotlar i Bašić (2010) ističu kako „značajnu ulogu u poticanju kulture volontiranja trebaju imati sveučilišta, no poticanje i razvijanje kulture volontiranja je na hrvatskim sveučilištima tek u začetku“ (str. 33). Čulum i Ledić (2010) također navode kako sveučilišta imaju važnu ulogu u poticanju volonterstva među studentima jer upravo sveučilišta produciraju građane koji u daljnjem životu zauzimaju važne društvene pozicije. Navedeno se očituje i u Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 119/22) koji nalaže da se „visokoškolsko obrazovanje temelji na obvezi razvijanja društvene odgovornosti studenata i drugih članova akademske zajednice te samoj interakciji s društvenom zajednicom“ (Članak 2.).

Kotlar i Bašić (2010) navode tri modela pomoću kojih sveučilišta vrednuju volonterski rad studenata:

- „Model 1 – na sveučilištu postoji posebna služba zadužena za volontere
- Model 2 – organiziranje kolegija na načelima modela učenja zalaganjem u zajednici
- Model 3 – nagrađivanje volonterskog rada studenata ECTS bodovima“ (str. 29).

Čulum i Ledić (2010) ističu kako se u posljednjih tridesetak godina među sveučilištima koja teže jačanju integracije i institucionalizacije civilne misije sveučilišta sustavno razvija i promiče model učenja kojim se promiče civilno zalaganje studenata, odnosno učenje djelovanjem u zajednici (eng. *academic service learning*). Za razliku od volontiranja studenata u kojem je naglasak stavljen na zajednicu, u učenju djelovanjem u zajednici fokus je na studentu, odnosno na njegovom stjecanju različitih znanja i vještina (Čulum i Ledić, 2010). Kotlar i Bašić (2010) navode kako su brojna istraživanja potvrdila prednosti učenja djelovanjem u zajednici jer studenti kod takvog modela učenja postižu „ravnotežu između ciljeva kolegija i ishoda djelovanja u zajednici“ (str. 31). Zbog navedenih prednosti takvog modela učenja, Čulum i Ledić (2010) nalažu uspostavu takvih kolegija na hrvatskim sveučilištima.

3. ULOGA VOLONTIRANJA U RAZVOJU KOMPETENCIJA

3.1. Što su kompetencije

Mijatović (2000) pojam kompetencija određuje kao „individualnu sposobnost da se čini, izvodi, upravlja ili djeluje na razini određenog znanja, umijeća i sposobnosti, što osoba može dokazati na formalni i neformalni način“ (str. 158). Hrvatić i Piršl (2007) koriste definiciju koju navode Poole, Nielsen, Horrigan i Langan-Fox (1998), prema kojoj „kompetencija predstavlja kombinaciju znanja, vještina, stajališta, motivacije i osobnih

karakteristika koje pojedincu omogućuju da aktivno i učinkovito djeluje u određenoj situaciji“ (str. 396).

Iz navedenog vidljivo je da riječ kompetencija „označava određena osposobljenost (u obliku sposobnosti, znanja, vještine, motivacije, stajališta, mjerodavnosti, stručnosti itd.) pojedinca ili skupine koja je potrebna kako bi pojedinac ili skupina uspješno ispunio/ispunila određeni zadatak u privatnom, društvenom ili profesionalnom životu“ (Ćatić, 2012, str. 177).

Za uspješnu integraciju u društvo i profesionalni svijet, mladi kroz obrazovanje i različite aktivnosti, među kojima je i volontiranje, usvajaju i unaprjeđuju različite kompetencije. Europska komisija u suradnji s državama članicama Europske Unije radi na jačanju razvoja ključnih kompetencija za cijeli život, a takve kompetencije obuhvaćaju znanje, vještine i stavove koji omogućuju osobni razvoj i zadovoljstvo, uspješno kreiranje na tržištu rada, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo. Shodno navedenom, Europska komisija identificirala je osam kompetencija koje smatra ključnim u procesu cjeloživotnog učenja:

1. **„kompetencija pismenosti:** sposobnost prepoznavanja, razumijevanja, izražavanja, stvaranja i tumačenja pojmova, osjećaja, činjenica i mišljenja u usmenom i pisanom obliku, koristeći se vizualnim, zvučnim/audio i digitalnim materijalima u različitim disciplinama i kontekstima
2. **kompetencija višejezičnosti:** sposobnost korištenja prikladne i učinkovite upotrebe različitih jezika za komunikaciju
3. **matematička kompetencija te kompetencija u prirodoslovlju, tehnologiji i inženjerstvu:** sposobnost razvijanja i primjene matematičkog te prirodoslovnog mišljenja, rješavanja niza problema u svakodnevnim situacijama te sposobnost razumijevanja promjena uzrokovanih ljudskim djelovanjem
4. **digitalna kompetencija:** uključuje sigurnu i odgovornu upotrebu digitalnih tehnologija i rukovanje njima za učenje, na poslu i za sudjelovanje u društvu te uključuje informatičku i medijsku pismenost
5. **osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja kako učiti:** sposobnost promišljanja o sebi, učinkovitog upravljanja vremenom i informacijama, surađivanja s drugima na konstruktivan način, zadržavanja otpornosti te upravljanja vlastitim učenjem i karijerom
6. **kompetencija građanstva:** sposobnost da se postupa kao odgovoran građanin te da se u potpunosti sudjeluje u građanskom i društvenom životu na temelju razumijevanja

društvenih, gospodarskih, pravnih i političkih koncepata, kao i globalnih promjena te održivosti

7. **poduzetnička kompetencija:** predstavlja sposobnost djelovanja koje se temelji na kreativnosti, kritičkom mišljenju, preuzimanju inicijative, ustrajnosti i suradnji s drugim ljudima kako bi se ostvario najoptimalniji rezultat
8. **kompetencija kulturne svijesti i izražavanja:** odnosi se na razumijevanje i uvažavanje načina na koje se ideje izražavaju i dijele u različitim kulturama“ (Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning, str. 8-11).

Istraživanja pokazuju da volontiranje mladih potencijalno može doprinijeti razvitku navedenih kompetencija. Dempsey-Brench i Shantz (2022) navode kako volontiranje doprinosi razvitku interpersonalnih i profesionalnih vještina. Kroz volontiranje unapređuju se vještine komunikacije, upravljanja vlastitim vremenom i vještine javnog govora (Dempsey-Brench i Shantz, 2022).

Wilson i Musick (1999) ističu kako volontiranje promovira odgovorno građanstvo, reducira nepoželjna ponašanja mladih i doprinosi unapređenju mentalnog zdravlja tako što potiče povjerenje u ljude i organizacije, jača socijalnu integraciju i njeguje samoučinkovitost.

Worker i sur. (2020) navode kako volontiranje mladima pruža višestruku dobrobit. Volontirajući mladi razvijaju vještine vođenja, proširuju svoje horizonte i jačaju samopouzdanje (Worker i sur., 2020). Također, autori ističu kako volontiranje mladima omogućuje dublje razumijevanje različitih društvenih problema te im pruža prostora da dođu do potencijalnih rješenja.

3.2. Doprinos volontiranja razvitku emocionalne i socijalne kompetencija

Poticanje na unapređenje socijalne i emocionalne kompetencije mladih važno je kako bi mlade osobe iskoristile svoj puni potencijal, poboljšale svoje mentalno zdravlje te proaktivno sudjelovale u odgojno-obrazovnim procesima (Barry i sur., 2017).

Markuš (2010, prema Goleman, 1995) navodi kako je „socijalna kompetentnost dio emocionalne inteligencije koja obuhvaća znanje i promišljanje o vlastitim osjećajima pri donošenju dobrih odluka u životu“ (str. 435). Najčešće se socijalna kompetentnost smatra sinonimom za socijalne vještine, no unatoč nekim zajedničkim obilježjima treba ih razlikovati jer „vještine obuhvaćaju specifična ponašanja pojedinaca, (npr. tolerantnost, nenasilno rješavanje sukoba, konstruktivnu komunikaciju i sl.), a kompetencija određuje način na koji pojedinac koristi vještine u socijalnoj okolini“ (Markuš, 2010, str. 435).

Nadalje, emocionalna kompetencija predstavlja sposobnost kojom ljudi identificiraju tuđe emocije i na njih reagiraju na adekvatan način (Munjas Samarin i Takšić, 2009). Barry i sur. (2017) navode kako se socijalna i emocionalna kompetencija definira kao integrirani skup afektivnih, kognitivnih i bihevioralnih kompetencija koje uključuju samosvijest, samoupravljanje, društvenu svijest, odgovorno donošenje odluka i vještinu održavanja odnosa.

Barry i sur. (2017) navode kako sve više istraživanja ukazuje na pozitivan doprinos volontiranja izgradnji socijalne i emocionalne kompetencije mladih. Volontiranje mladima omogućuje da steknu uvid u tuđe životne situacije i potencijalne izazove s kojima se drugi ljudi susreću.

Također, u sklopu različitih volonterskih aktivnosti mladi stupaju u interakciju s različitim skupinama ljudi, kao što su osobe s invaliditetom, osobe s teškoćama u razvoju, starije osobe ili pak beskućnici. Kroz takav rad mladi volonteri razvijaju empatiju i razumijevanje za druge ljude te posljedično oblikuju svoju emocionalnu kompetenciju. Shodno tome, interakcija s različitim ljudima uza sebe veže i poboljšanje socijalnih vještina.

Nadalje, mladi se u takvim procesima suočavaju sa širokim dijapazonom svojih, ali i tuđih emocija. Kroz volontiranje uče upravljati i izražavati svoje emocije te prepoznavati i prikladno reagirati na emocije drugih ljudi. Na primjer, volontiranje s osobama koje prolaze kroz teške životne okolnosti zahtjeva smirenost i kontrolu vlastitih emocija kako bi se osobi pružila potrebna podrška i pomoć.

Nadalje, mlada osoba kroz takve aktivnosti razvija različite individualne strategije za upravljanje stresom, tjeskobom ili frustracijom različite vrste. Stres je u današnje vrijeme vrlo česta pojava koja označava reakciju čovjekova organizma na štetne čimbenike iz okruženja. Matulović, Rončević i Sindik (2012) objašnjavaju kako se stres očituje u stanju dugotrajne napetosti, iz čega proizlaze fiziološke i psihosomatske reakcije koje, posljedično, izazivaju osjećaj frustracije te mentalnu i fizičku iscrpljenost.

Razvitkom alata za samoregulaciju emocija i kompenzaciju stresa, osoba razvija emocionalnu stabilnost u različitim životnim situacijama. Takva iskustva pomažu u razvitku emocionalne inteligencije koja predstavlja važan faktor za optimalno ljudsko funkcioniranje (Takšić, Mohorić i Munjas, 2006). Mladi u procesu volontiranja ostvaruju različite kontakte, izražavaju svoje mišljenje, aktivno slušaju druge ljude te su svojevrsno primorani prilagođavati se različitim društvenim situacijama.

U kontekstu navedenog važno je istaknuti kako volonterske aktivnosti gotovo uvijek uključuju suradnju s drugim volonterima i organizacijama. Takva suradnja pozitivno utječe na izgradnju timskog duha, a mladi istovremeno razvijaju vještine suradnje, fleksibilnosti i asertivnog rješavanja problema što također doprinosi izgradnji socijalne kompetencije.

Nadalje, potrebno je istaknuti kako volontiranje pruža izvrsnu priliku za razvoj komunikacijskih vještina. Komunikacija je složen prijenos informacija između osoba (pošiljatelj i primatelj), ali ujedno i psihički proces koji u svojoj biti sadrži emocije, stavove i iskustvo. Upravo komunikacija čini temelje za kvalitetne društvene odnose (Borovac i Gabrić, 2021). Sama komunikacija realizira se verbalno, neverbalno i paraverbalno, a kako bi tijekom komuniciranja prošao optimalno važno je naglasiti da sugovornici moraju biti emotivno zrele osobe s dovoljnom količinom razumijevanja kako bi bile kadre shvatiti oprečne stavove te tuđa razmišljanja.

Volontiranje uključuje rad s različitim ljudima, s voditeljima organizacija, prijateljima, korisnicima usluga i sl., stoga pruža priliku za razvijanjem komunikacijskih vještina s različitim profilima ljudi. Također, omogućuje mladima poboljšanje sposobnosti slušanja, postavljanja pitanja, te pruža prostor za unaprjeđenje asertivnog ponašanja i komuniciranja. Asertivnost predstavlja optimalno ponašanje koje se nalazi između pasivnosti i agresije, odnosno pronalazi balans između dvaju navedenih vrsti ponašanja.

Asertivno ponašanje i komuniciranje obilježeno je priznavanjem prava drugih te ravnopravnosti u interpersonalnim odnosima (Stewart, 2013). Ono nam omogućuje da imamo optimalne interpersonalne odnose s drugim ljudima. Tako se kod asertivne komunikacije ističu kvalitete poput: izražavanje vlastitih misli i osjećaja, iskrenost, neposrednost i čvrstina (Stewart, 2013). Nadalje, prilikom izražavanja svojih emocija i stavova važno je kako upravljamo odabirom riječi, no istovremeno važna je i neverbalna komunikacija, odnosno naš položaj tijela, facijalne ekspresije i slično.

U volontiranju izrazito je važno optimalno se prilagoditi svakom korisniku, dobro iščitati neverbalnu komunikaciju i shodno tome prilagoditi vlastitu. Nadalje, asertivno ponašanje omogućuje pojedincu da bude samopouzdan te da poštuje sebe, ali i druge. Također pridonosi razvitku samokontrole koja je neophodna za optimalne odnose s drugim ljudima, a shodno tome asertivnost pomaže pojedincu u rješavanju konflikata, ali i bilo kakvih problema te izazova. Izoštavanjem svojih vještina asertivne komunikacije mladi se uče biti otvoreni, direktni, fleksibilni, emotivni – ali najvažnije spremni na različite životne situacije.

U volonterskim aktivnostima mladi uče aktivno i pažljivo slušati korisnike, ali i oslušivati potrebe svoje zajednice. Aktivnim slušanjem pokušavamo razumjeti sugovornika u cijelosti te sve njegove informacije potpuno i točno interpretirati. Navedena vještina izrazito je važna u privatnim i profesionalnim okolnostima, a predstavlja jedan od najtežih aspekata komunikacije. Također, aktivno slušanje jedan je od najuspješnijih alata za rješavanje sukoba jer omogućuje toleranciju, (samo)poštovanje, razumijevanje obje strane te se fokus sukoba prebacuje na problem, a ne na osobe.

Važno je napomenuti da će doprinos volontiranja na razvoj emocionalne i socijalne kompetencije varirati ovisno o vrsti volontiranja, okruženju i osobnim iskustvima volontera. Redovito sudjelovanje i refleksija o tim iskustvima ključni su za dublje razumijevanje i integraciju naučenih kompetencija u svakodnevni život. U tom kontekstu, John Dewey, američki filozof i pedagog, navodi kako ljudi ne uče iz vlastitih iskustva, već iz refleksije na vlastito iskustvo (Lagueux, 2014). Sustavnom refleksijom iskustvo volontiranja pretvaramo u proces učenja, jer činjenica da smo proživjeli neko iskustvo ne znači da smo iz njega nešto i naučili. Važno je stoga da mladi volonteri kontinuirano promišljaju i analiziraju vlastita volonterska iskustva, kako bi im ona mogla pružati sve potencijalne dobrobiti.

3.3. Doprinos volontiranja razvitku poduzetničke kompetencije

„Poduzetnička kompetencija osim što potiče rast novih poduzeća, utječe na razvoj poduzetničkog načina razmišljanja i učinkovitije korištenje kreativnog potencijala i postojećih znanja i vještina“ (Sedlan König, 2013, str. 58).

Vijeće Europe prepoznalo je značaj poduzetničke kompetencije te ona čini jednu od osam ključnih kompetencija koje bi svaka osoba trebala usavršavati kroz svoj život. Pod poduzetničku kompetenciju spadaju osobine, stavovi i vještine koje osobu čine poduzetnom, u kontekstu poduzetničkih osobina možemo navesti: „inicijativnost, proaktivnost, samostalnost, motivacija, odlučnost, vodstvo, kreativnost, sklonost preuzimanju rizika i slično“ (Sedlan König, 2013, str. 59).

Nadalje, u poduzetničke vještine spadaju „menadžerske vještine (poput planiranja, organizacije, raspodjela zadataka i analize), vještine rada u timu, kvalitetna prosudba vlastitih prednosti i nedostataka, vještine komuniciranja, izvještavanja, ocjenjivanja i bilježenja, stvaranja projekata i njihove provedbe, procjenjivanja i preuzimanja rizika kada je to opravdano“ (Miljković Krečar, 2010, str. 419). Autorica objašnjava kako „poduzetnički stavovi označavaju sklonost inicijativi, pozitivan stav prema promjenama i inovacijama,

spremnost prepoznavanja područja na kojima se mogu pokazati poduzetnike vještine bilo na poslu, u zajednici ili privatnom životu“ (Miljković Krečar, 2010, str. 419).

Iako poduzetništvo i poduzetničke kompetencije obično povezujemo s pokretanjem vlastitog poslovanja, poduzetničke vještine važne su u svakodnevnim aktivnostima te nam omogućuju kvalitetnije obavljanje različitih aktivnosti. Kroz različite aspekte volontiranja mladi ljudi razvijaju spremnost na inicijativu i vještine poduzetništva (Russo, Jerončić i Raguž, 2007).

Volontiranje mladima pruža priliku da preuzmu inicijativu i pokrenu promjene u svojoj zajednici, ali i u vlastitom životu. U sklopu volontiranja mlade osobe mogu predlagati raznovrsne ideje, sudjelovati u osmišljavanju novih projekata i programa te ih, u dogovoru s organizacijom, mogu i provoditi ili pak sudjelovati u provođenju. Kroz takvo uključivanje u rad organizacije mladi uče identificirati probleme u svojoj zajednici, ali i potencijalne prilike te s time, posljedično, razvijaju sklonost prema inicijativi.

Nadalje, volontirajući, mladi se često nađu u situacijama koje uključuju rješavanje problema različitog karaktera. Shodno tome, mladi su primorani pronalaziti različita rješenja samostalno i u suradnji s drugim ljudima čime se potiče kreativno mišljenje. Također, u sklopu suradnje s ljudima različitih struka, mladima je omogućeno učiti od tih ljudi, dijeliti ideje s njima te stvarati različite kreativne koncepte kroz zajednički rad. Različita iskustva otvaraju nove horizonte, nadahnjuju i potiču razvitak kreativnosti. No, kreativnost se razvija i kroz dinamično volontersko okruženje u kojem se situacije, ljudi i događaji brzo izmjenjuju. Takva okruženja od mladih iziskuju fleksibilnost, prilagodljivost i kreativnost u pronalaženju novih i efikasnih načina za obavljanje zadataka.

Sudjelovanje u volonterskim aktivnostima doprinosi razvitku poduzetničkog razmišljanja koje uključuje procjenu rizika, donošenje odluka temeljenih na informacijama, upravljanje promjenama i razumijevanje tržišta (Baltić i Širola, 2018). Grant i sur. (2022) u svom istraživanju ističu kako volontiranje mladima omogućuje usavršavanje organizacijskih vještina, vještina vođenja i donošenja odluka.

Vještine vođenja mladim ljudima omogućuju puno iskorištavanje svog osobnog potencijala. Vođenje iziskuje razumijevanje vlastitih snaga, talenata, interesa, ali i dobro poznavanje svojih prednosti i nedostataka. Dobrim prosuđivanjem, mlada osoba svoje prednosti može usmjeriti k lakšem ostvarenju vlastitih ciljeva te time stvara plodno tlo za izgradnju vlastitog profesionalnog razvoja.

Nadalje, vještine vođenja pridonose razvoju samopouzdanja i samopoštovanja. Kroz vođenje mladi uče vjerovati u sebe, donositi odluke i preuzeti odgovornost za iste. Važno je da mladi uče na svojim pogreškama, da se suočavaju s izazovima te da samostalno, ali i u timu uče kako prevladati prepreke i ostvariti svoje ciljeve. Također, važno je spomenuti kako mladi kroz volontiranje bruse prezentacijske vještine koje su izrazito važne za daljnji profesionalni rad.

Mladi se kroz prezentacijske volonterske aktivnosti uče elokventno i jasno izražavati te kroz sudjelovanje u različitim događajima – npr. prezentacijama projekata vježbaju sposobnost prenošenja ideja i informacija na jasan i uvjerljiv način. Kao što je spomenuto razvijanje prezentacijskih vještina korisno je u profesionalnom kontekstu, no ono je također važno za izgradnju samopouzdanja i adekvatnog prezentiranja samog sebe.

3.4. Doprinos volontiranja razvitku kompetencije građanstva

Građanska kompetencija uključuje „tri međusobno povezane funkcionalne dimenzije: građansko znanje i razumijevanje, građanske vještine i sposobnosti te građanske vrijednosti i stavove“ (Čavar, 2016, str. 15). Vijeće Europske Unije u svojoj preporuci o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje navodi da se kompetencija građanstva temelji na „poznavanju osnovnih pojmova koji se odnose na pojedince, skupine, radne organizacije, društvo, gospodarstvo i kulturu“ (Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning, str. 10).

Građanska kompetencija definira se kao „sposobnost učinkovite suradnje s drugima u svrhu općeg ili javnog interesa, uključujući održivi razvoj društva, a navedeno uključuje vještine kritičkog razmišljanja i integriranog rješavanja problema, kao i vještine argumentiranja i konstruktivnog sudjelovanja u aktivnostima zajednice i odlučivanje na svim razinama, od lokalne i nacionalne do europske i međunarodne razine“ (Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning, str. 11).

Vijeće Europske Unije navodi kako su temelji građanske kompetencije „poštovanje ljudskih prava, konstruktivno sudjelovanje u demokratskom odlučivanju na svim razinama, podupiranje društvene i kulturne raznolikosti, rodne ravnopravnosti i socijalne kohezije, održivih načina života, promicanja kulture mira i nenasilja, spremnosti na poštivanje privatnosti drugih i preuzimanja odgovornosti za okoliš“ (Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning, str. 11). Građanska kompetencija

predstavlja uvjet za ostvarenje aktivnog i odgovornog građana, stoga je važno mladima pružiti različite aktivnosti kojima se navedena kompetencija unaprjeđuje.

Ćulum, Gvozdanović i Baketa (2016) ističu kako je izrazito važno učiti građanstvo jer inače sam pojam postaje „apstraktan, nerazumljiv i beznačajan“ (str. 34). Razvijanjem građanske kompetencije mlade osobe izgrađuju sebe, ali se istovremeno razvija i društvo. Ako građani „ne posjeduju osnovnu razinu političkog/gr građanskog znanja, osobito u kontekstu poznavanja (uloga i dometa) političkih institucija i procesa, teško će razumjeti političke događaje i integrirati nove informacije u postojeći okvir razmišljanja“ (Ćulum, Gvozdanović i Baketa, 2016, str. 32).

U Republici Hrvatskoj građanska se kompetencija aktivno uči kroz implementaciju građanskog odgoja u odgoj i obrazovanje, tako Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2019. godine donosi Kurikulum za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. No, građanska kompetencija aktivno se usvaja i u procesima volontiranja. U Kurikulumu međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje (2019) kao preporuka za ostvarivanje odgojno – obrazovnih očekivanja u kontekstu aktivnog sudjelovanja u projektima lokalne zajednice, građanskim inicijativama i poticanju kvalitete života u zajednici navodi se upravo volontiranje.

Čekolj, Ćulum Ilić i Brajdić Vuković (2021) navode kako se u posljednjih pet godina u znanstvenoj literaturi izgrađuje konstrukt “građanstva održivosti” (GO) koji ističe ekološko, društveno odgovorno i aktivno građanstvo. Građanin održivosti treba posjedovati određena obilježja kako bi se adekvatno nosio s brojnim preprekama današnjice, a ta obilježja uključuju: „vještine kritičkog promišljanja i znanja potrebnih za razumijevanje ciljeva održivog razvoja i izazova u njihovom postizanju, socijalne vještine koje omogućuju suradnju i komunikaciju te sposobnost djelovanja sukladno prethodnim vještinama“ (Čekolj, Ćulum Ilić i Brajdić Vuković, 2021, str. 145).

Dosadašnja istraživanja ukazuju kako se u obrazovanju građana održivosti najbolji rezultati postižu kada škole učenicima omoguće visok stupanj direktne participacije u aktivnostima iskustvenog učenja koje su osmišljene u suradnji s različitim akterima iz lokalne zajednice (Čekolj, Ćulum Ilić i Brajdić Vuković, 2021). U taj kontekst, ističu autorice, smještaju se školski volonterski programi koji učenicima omogućuju odgovarajuće okruženje za odgoj i obrazovanje mladih kao građana održivosti.

Također, navode kako učenici aktivni u školskim volonterskim programima uče osluškivati potrebe zajednice, razvijaju nove kompetencije i vrijednosti, te razvijaju odgovornost i senzibilitet za potrebe lokalne zajednice čime osvještavaju svoju ulogu u zajednici. Kroz sudjelovanje u volonterskim programima, učenicima imaju priliku bolje upoznati potrebe svoje lokalne zajednice. Oni postaju svjesni problema i izazova s kojima se zajednica suočava te razvijaju empatiju prema ljudima koji se bore s tim poteškoćama. Takav proces osluškivanja potreba zajednice pomaže im razumjeti kako svojim volonterskim angažmanom mogu pridonijeti pozitivnim promjenama.

Vidljivo je kako školski volonterski programi imaju različite koristi za učenike te im omogućuju razvoj novih kompetencija i vrijednosti, razvijanje odgovornosti i senzibilizaciju za potrebe lokalne zajednice.

Također, kroz osvještavanje potreba mladi pronalaze vlastitu ulogu u kreiranju rješenja za identificirane probleme te postaju aktivni građani koji se brinu o svojem okruženju. Shodno tome, mladi kroz volontiranje razvijaju socijalnu odgovornost, osvještavaju vlastitu ulogu u društvu te shvaćaju važnost pružanja pomoći drugima. Kroz takav rad njeguju se demokratske vrijednosti, odnosno mladi se kroz volontiranje susreću s esencijalnim principima demokracije kao što je suradnja, poštivanje različitosti i donošenje odluka na temelju zajedničkih interesa.

Nadalje, volontiranje mladima omogućuje razvijanje interkulturalne osjetljivosti koja predstavlja jedan od segmenata građanske kompetencije. Pri definiranju interkulturalne osjetljivosti Piršl (2007) navodi kako ona predstavlja sposobnost prepoznavanja postojanja drukčijih svjetonazora što dovodi do osvještavanja vlastitih kulturnih vrijednosti i prihvaćanja tuđih.

Kroz volontiranje mladi dolaze u susret s ljudima različitih kultura i nacionalnosti što im omogućuje razumijevanje i prihvaćanje različitosti. Mnoge volonterske aktivnosti mladima pružaju priliku da se uključe u različite građanske aktivnosti kroz koje mladi mogu aktivno sudjelovati u kampanjama, projektima ili akcijama koje pozitivno doprinose razvitku zajednice.

U kontekstu navedenog važno je istaknuti ulogu odgojno-obrazovnih ustanova u poticanju volonterstva među mladima koje smo se dotakli s volonterskim klubovima, odnosno školskim volonterskim programima. Kotlar i Bašić (2010) ističu kako volonterstvo doprinosi razvitku brojnih odgojnih vrijednosti, stoga je opravdana potrebitost uvođenja volontiranja na sve

razine odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Također, Kotlar i Bašić (2010) navode kako je esencijalno da volonterski rad u odgojno-obrazovnim ustanovama bude „dobro promišljen, planiran, organiziran i vođen, te u skladu sa zakonskim odredbama, etičkim načelima i odgojnim ciljevima“ (str. 21).

Odgojno-obrazovne institucije mogu doprinijeti razvitku volontiranja među svojim učenicima na dva načina:

- Prvi način je uspostavljen Zakonom o volonterstvu te njime odgojno-obrazovne ustanove mogu biti **organizatori volonterskih aktivnosti**, točnije volonteri mogu biti učenici (stariji od 15 godina), djelatnici odgojno-obrazovnih institucija ili osobe van sustava koje pomažu u ostvarivanju volonterskog rada
- Drugi je način usmjeren promicanju **odgoja za volontiranje**, odnosno odgojno-obrazovne ustanove u suradnji s neprofitnim organizacijama u sklopu svojih kurikuluma kreiraju raznovrsne aktivnosti pomoću kojih u nastavne programe unose sadržaje o značaju volonterstva (npr. diskusije o volonterstvu na nastavi etike, različiti tekstovi o volonterskom radu na nastavi stranih jezika itd.) (Kotlar i Bašić, 2010, str. 22).

Odgajajući za volontiranje mladima pružamo aktivnosti pomoću kojih onih stječu raznolike setove znanja, vještina i stavova. „Odgoj za volontiranje usmjeren je aktivnostima koje su u funkciji očuvanja zdravlja, ali istovremeno dovodi u situacije koje omogućuju razvitak intelektualne snage i sposobnosti, a putem iskustva omogućuje stjecanje raznih umijeća i navika“ (Kotlar i Bašić, 2010, str. 22). Također, Kotlar i Bašić (2010) ističu kako takav odgoj predstavlja „priliku za razvoj humanizma, solidarnosti i tolerancije te pruža priliku za kreativno izražavanje i usvajanje estetskih vrijednosti“ (str. 22).

Nadalje, Kotlar i Bašić (2010) prema Russo, Jerončić i Raguž (2007) grupiraju vještine koje se stječu volontiranjem u 4 skupine:

- „vještine ophođenja/rada s ljudima (interpersonalne vještine, vještine usmenog izražavanja, vještine objektivnog predstavljanja mišljenja, vještine javnog nastupa, vještine mentoriranja, vještine poučavanja, vještine komuniciranja s korisnicima ...)
- mentalne vještine (vještine kritičkog mišljenja, vještine planiranja, organizacijske vještine ...)

- primijenjene/praktične vještine (napredne vještine pismenog izražavanja, sposobnost istraživanja ...)
- vještine prilagođavanja (sposobnost prilagodbe novim situacijama i okruženjima, sposobnost prilagodbe potrebama trenutka, pozitivan stav prema promjenama...)“ (str. 27).

Iz navedenog vidljivo je kako volontiranje doprinosi stjecanju različitih vještina, stoga je važno da odgojno-obrazovne ustanove svojim radom kontinuirano rade na razvoju i promicanju volonterstva.

3.5. Potvrda o kompetencijama volontera

Mladi volonteri u Republici Hrvatskoj po završetku sudjelovanja u najmanje jednoj volonterskoj akciji dobivaju pravo na potvrdu o stečenim kompetencijama koje su stekli volontiranjem. Stjecanje potvrde o kompetencijama ostvarenim volontiranjem mladima omogućuje da svoje nove vještine, stavove i znanja učine primjetnim budućim poslodavcima

Godine 2013. nastala je *Potvrda o kompetencijama stečenih kroz volontiranje*, koju je kreiralo tada nadležno Ministarstvo za socijalnu politiku i mlade (sada Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku) i Nacionalni odbor za razvoj volonterstva (Hrvatski centar za razvoj volonterstva). „Potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje je dokument kojim se potvrđuje sudjelovanje volontera u programu dugotrajnog volontiranja te se opisuju njegove aktivnosti i zadaci, kao i sadržaj onoga što je volonter naučio ili razvio tijekom volontiranja, koristeći kao okvir ključne kompetencije cjeloživotnog učenja“ (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike).

Potvrdom se nastoji pružiti potpora volonteru u prepoznavanju vlastitih kompetencija kako bi time mogao unaprijediti svoj životopis i bolje se predstaviti na tržištu rada. „Za organizatore volontiranja Potvrda o kompetencijama stečenim volontiranjem predstavlja priliku za uporabu europskog sustava vrednovanja i priznavanja“ njihova rada (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike).

4. ZAKLJUČAK

Volonterske aktivnosti ljudima pružaju mogućnosti da kroz različite djelatnosti upoznaju i pomognu zajednici, bilo lokalnoj ili nacionalnoj, te da istovremeno upoznaju sebe i nadograde svoje vještine, znanja i vrijednosti. Zbog svoje posebitosti, volontiranje ima važnu ulogu u razvoju kompetencija, posebice kod mladih. Volonterskim angažmanom mladi stječu

čitav niz različitih vještina i sposobnosti koje im mogu koristiti u osobnom i profesionalnom životu.

Emocionalna i socijalna kompetencija esencijalne su za funkcionalan život jer doprinose izgradnji kvalitetnih međuljudskih odnosa, održavanju mentalnog zdravlja te postizanju uspjeha na radnom mjestu ili u školovanju. One se kroz volontiranje primarno razvijaju stalnom interakcijom s ljudima različitog profila, čime mladi usavršavaju svoje vještine asertivne komunikacije, pažljivog slušanja, samoregulacije emocija i stresa te izražavanja svojih osjećaja. Takve vještine imaju dugoročnu korist za dobrobit mladih i pozitivno doprinose njihovom cjelokupnom razvoju.

Uz emocionalnu i socijalnu kompetenciju, mladi volonterskim radom razvijaju poduzetničku kompetenciju koja omogućuje kvalitetnije obavljanje različitih aktivnosti jer mladi razvijajući poduzetničke vještine razvijaju samoinicijativnost, kreativnost, fleksibilnost i inovativno razmišljanje. Poduzetnička kompetencija pomaže mladima da razviju poduzetni duh, unaprijede svoje karijerne izgleda i postanu samopouzdana u sebe i svoje sposobnosti. Takve vještine ključne su za uspjeh u suvremenom svijetu i omogućuju mladima da budu aktivni sudionici u stvaranju pozitivnih promjena u društvu.

Volontiranje također može doprinijeti razvoju kompetencije građanstva, potičući mlade da budu aktivni sudionici u društvu, da razvijaju svijest o društvenim problemima i sudjeluju u njihovu rješavanju. Kroz volontiranje, mladi postaju svjesni svoje uloge kao građana i razvijaju vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u zajednici.

Sustavna podrška volontiranju mladih, putem volonterskih centara, školskih volonterskih programa i volontiranja studenata izrazito je važna jer pruža resurse za promociju i organizaciju volontiranja mladih. Takve platforme omogućuju mladima da se uključe u željene volonterske aktivnosti, povežu s različitim organizacijama i ljudima te da steknu podršku i mentorstvo kroz svoj volonterski angažman. Također, rano uključivanje mladih u volonterske aktivnosti doprinosi stjecanju volonterskih navika koje se implementiraju u daljnji život.

Zaključno, volontiranje mladima donosi širok dijapazon koristi, uključujući razvoj raznih kompetencija čime se mladi razvijaju na osobnoj, ali i profesionalnoj razini. Također, volontiranjem mladi doprinose svojoj zajednici, izgradnji boljeg i solidarnijeg društva koje promiče vrijednosti altruizma i odgovornosti. Važno je stoga podržavati i promovirati

volontiranje mladih te osigurati resurse i prilike za njihov angažman kako bi doprinijeli svojoj osobnoj dobrobiti i društvenom napretku.

LITERATURA

1. Baltić, L. i Širola, D. (2018). Prihvaćenost poduzetničkog načina razmišljanja kod studenata. *Zbornik Veleučilišta u Rijeci* 6(1), 197-216. Preuzeto 15.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/hr/clanak/294326%3F>
2. Barić, Sanja. (2008). *Volonterstvo kao inherentno socijalno odgovorna djelatnost – pravni aspekt*. Zagreb: Tim Press i Pravni fakultet.
3. Barry, M. M., Clarke, A. M., Morreale, S. E., & Field, C. A. (2018). A review of the evidence on the effects of community-based programs on young people's social and emotional skills development. *Adolescent Research Review*, 3, 13-27. Preuzeto 20.6.2023. s <https://link.springer.com/article/10.1007/s40894-017-0055-2>
4. Begović, H. (2006). *O volonterima i volonterkama*. Zagreb: Volonterski cen/tar Zagreb.
5. Borovac Zekan, S. i Gabrić, K. (2021). Neverbalna komunikacija kao alat uvjeravanja u javnom nastupu. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, 15 (3-4), 143-158. <https://doi.org/10.51650/ezrvs.15.3-4.11>
6. Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), 1516–1530. Preuzeto 1.6.2023. s <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516>
7. Čavar, I. (2017). Marko Kovačić i Martina Horvat (ur.) - Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih. *Sociologija i prostor*, 55 (1 (207)), 154-158. Preuzeto 10.5.2023. s <http://idiprints.knjiznica.idi.hr/507/1/Od%20podanika%20do%20gra%C4%91ana.pdf>
8. Čekolj, N. (2019): Mapiranje školskih volonterskih programa u srednjim školama u Republici Hrvatskoj. *Knjiga sažetaka: DOKON 2019*. U Kovač, V., Ledić, J., Kušić, S. (ur.). Rijeka, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet: 21-22. Preuzeto 9.6.2023. s <https://www.bib.irb.hr/1066129>
9. Čekolj, N. i Čulum Ilić, B. (2019). School volunteering programmes – contemporary approach in education in Croatian high schools. U M. Lazzarich (ur.) *Mediterranean Scientific Conference – Educational Systems and Societal Changes: Challenges and Opportunities* (str. 6-7). Rijeka: Učiteljski fakultet, Sveučilište u Rijeci.

10. Čekolj, N., Čulum Ilić, B., i Brajdić Vuković, M. (2021). Školski volonterski program i građanstvo Održivosti-studija slučaja inovativne odgojno-obrazovne intervencije. *Kvalitativna istraživanja kroz discipline i kontekste: osmišljavanje sličnosti i razlika*, 145-149. Preuzeto 5.5.2023. s <https://ipir.ipisr.org.rs/handle/123456789/441>
11. Ćatić, I. (2012). Kompetencije i kompetencijski pristup obrazovanju. *Pedagogijska istraživanja*, 9 (1/2), 175-187. Preuzeto 4.5.2023. <https://hrcak.srce.hr/113448>
12. Čulum Ilić, B. (2019): *Volontiranje i odgoj za volontiranje u odgojno-obrazovnim ustanovama: Završni izvještaj provedene procjene stanja razvijenosti odgoja za volontiranje / školskog volontiranja na području Primorsko-goranske županije na početku i na kraju provedbe projekta Vollumen*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
13. Čulum Ilić, B., Čekolj, N., Kušić, S. (2019): Školski volonterski programi u funkciji unapređenja kvalitete života mladih. U M. Nikolić, i M. Vantić-Tanjić (Ur.), *Unapređenje kvalitete života djece i mladih. X. Međunarodna naučno-stručna konferencija: Unapređenje kvalitete života djece i mladih* (str. 444-456). Tuzla. Preuzeto 9.6.2023. s https://www.bib.irb.hr/1016892/download/1016892.VP_u_funkciji_unapreenja_kvalitete_ivota_sken_rada.pdf
14. Čulum, B. (2008). *Zašto i kako vrednovati volontiranje?*. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Intergrafika – TTŽ d.o.o. Zagreb
15. Čulum, B. i Ledić, J. (2010). Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana. *Revija za socijalnu politiku*, 17(1), 71-88. Preuzeto 10.6.2023. s <https://doi.org/10.3935/rsp.v17i1.897>
16. Čulum, B., Gvozdanić, A. i Baketa, N. (2016) Politička znanja maturanata i značajnosti odrednica koje ih oblikuju. U Kovačić, M. i Horvat, M. (Ur.) *Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih*. Zagreb, Institut za društvena istraživanja.
17. Demarin, V., Roje Bedeković, M., Bosnar Puretić, M. i Bošnjak Pašić, M. (2016). ARTS, BRAIN AND COGNITION. *Psychiatria Danubina*, 28 (4), 343-348. Preuzeto 11.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/177076>
18. Dempsey-Brench K. i Shnatz, A. (2022). Skills-based volunteering: A systematic literature review of the intersection of skills and employee volunteering. *Human Resource Management Review*, 32(4), 100874. Preuzeto 21.7.2023. s <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S105348222100053X>
19. European Commission (2018). Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018). *Official Journal of the European Union C*

- 189/1. Preuzeto 5.6.2023. s [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))
20. Europska povelja o volonterstvu (1998). Preuzeto 10.4.2023. s <http://www.volonterski-centar-ri.org/wp-content/uploads/europska-povelja-o-volonterstvu.pdf>
21. Galović, R. (2011). Pravni i sociološki aspekti volontiranja u civilnom sektoru. *Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja*, 45(91), 45-64.
22. Galović, R. (2011). Pravni i sociološki aspekti volontiranja u civilnom sektoru. *Pravnik*, 45 (91), 45-64. Preuzeto 24.4.2023. s <https://hrcak.srce.hr/98166>
23. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books
24. Grant, S., Maass, S., Vetter, R., Harrington, R., O'Neil, K., McGlaughlin, P., & Good, T. (2020). The impact of volunteering: A multi-state study of 4-H youth development volunteers. *Journal of Youth Development*, 15(4), 32–50. Preuzeto 11.4.2023. s https://www.researchgate.net/publication/342963719_The_Impact_of_Volunteering_A_Multi-State_Study_of_4-H_Youth_Development_Volunteers
25. Gvozdanović, A. i Potočnik, D. (2009). *Mladi i izgradnja mira: analiza aktivnosti izgradnje mira u udrugama mladih i za mlade*. Centar za mirovne studije.
26. Gvozdanović, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N. i Kovačić M. (2019). *Istraživanja mladih jugoistočne Europe 2018./2019*. Friedrich Ebert Stiftung.
27. Hall, D., Hall, I., Cameron, A. i Green, P. (2004). Student volunteering and the active community: issues and opportunities for teaching and learning in sociology. *Learning and Teaching in the Social Sciences 1* (1), 33-50. Preuzeto 15.5.2023. s <http://citizenresearchnetwork.pbworks.com/f/David+Hall+et+al+paper+2004.pdf>
28. Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L., Holmes, K., Hustinx, L., Kang, C., Kassam, M., Meijs, L. C. P. M., Rande, B., Yamauchi, N., Yeung, A. B. i Zrinščak, S. (2008). Students' vocational choices and voluntary action: A 12–national study. *Voluntas*, 19, 1-21. Preuzeto 9.6.2023. s https://www.researchgate.net/publication/225688216_Students'_Vocational_Choices_and_Voluntary_Action_A_12-Nation_Study
29. Holdsworth, C. (2010). Why volunteer? Understanding motivations for student volunteering. *British Journal of Educational Studies*, 58 (4), str. 421 – 437. Preuzeto 5.6.2023. s https://www.researchgate.net/publication/232828303_Why_Volunteer_Understanding_Motivations_For_Student_Volunteering

30. Horvat, G., Marić, N. i Pološki Vokić, N. (2013) Motivacija za volontiranje – jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja?. *Revija za socijalnu politiku*, 20 (3), 225-252. Preuzeto 15.7.2023. s <https://doi.org/10.3935/rsp.v20i3.1130>
31. Hrvatić, N. i Piršl, E. (2007). Kurikulum pedagoške izobrazbe učitelja. U V. Previšić (Ur.), *Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj, struktura* (str. 385-412). Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Školska knjiga.
32. Ilišin, V. i Radin, F. (2007) *Mladi: problem ili resurs*. Znanost i društvo. Institut za društvena istraživanja: Zagreb.
33. Ilišin, V., Mendeš, I. i Potočnik, D. (2003). Politike prema mladima u obrazovanju i zapošljavanju. *Politička misao*, 40 (3), 58-89. Preuzeto 24.5.2023. s <https://hrcak.srce.hr/23076>
34. Kolomok, O. i Krapivensky, A. (2013) Pedagogical and sociological aspects of Youth volunteering. *World Applied Sciences Journal* 23 (10), 1330-1333. Preuzeto 15.5.2023. s <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=8c20e64d061d3ec001b6a73cd727a5114bd3ebb5>
35. Komisija započinje s radom na Europskoj godini vještina. (2022, listopad). *Europska komisija*. Preuzeto 20.6.2023. s https://croatia.representation.ec.europa.eu/news/europska-godina-vjestina-2023-2022-10-12_hr
36. Kotlar, V. i Bašić, S. (2010). Uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvoju volonterstva u Hrvatskoj. *Acta Iadertina*, 7 (1), 21-38. Preuzeto 24.4.2023. s <https://hrcak.srce.hr/190077>
37. Lagueux, R. C. (2021). *Academia Letters A Spurious John Dewey Quotation on Reflection*. Preuzeto 15.6.2023. s <https://doi.org/10.20935/AL363>
38. Manzin, M. (2017). Mladi o mladima. *Utjecaj volontera i projekata europske volonterske službe na razvoj Udruga Informo i Istarsko – Ekomuzej iz Vodnjana*. Mreža mladih Hrvatske preuzeto 25.4.2023. s <https://www.mmh.hr/uploads/publication/pdf/11/Mladi-o-mladima-web.pdf>
39. Markuš, M. (2010). Socijalna kompetentnost – jedna od ključnih kompetencija. *Napredak*, 151 (3-4), 432-444. Preuzeto 15.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/82719>
40. Matulović, I., Rončević, T. i Sindik, J. (2012). Stres i suočavanje sa stresom – primjer zdravstvenog osoblja. *Sestrinski glasnik*, 17 (3), 174-176. Preuzeto s 21.7.2023. s <https://hrcak.srce.hr/286837>

41. Medlobi, M., Friščić, K., Prgić Zinka, J., Požgaj, J. i Borić, I. (2021). *Vodič za razvoj školske volonterske zajednice*. Kerschoffset d.o.o.
42. Mijatović, A. (2000). *Leksikon temeljnih pedagoških pojmova*. Zagreb: Edip
43. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). *Kurikulum međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje – za osnovne i srednje škole*. Preuzeto 20.6.2023. s <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Publikacije/Medupredmetne/Kurikulum%20medupredmetne%20teme%20Gradanski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20za%20osnovne%20i%20srednje%20skole.pdf>
44. Potvrda o kompetencijama stečenim volontiranjem. *Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike*. Preuzeto 12.6.2023. s <https://mrosp.gov.hr/istaknute teme/obitelj-i-socijalna-politika/socijalna-politika-11977/udruge-humanitarni-rad-i-volonterstvo-12006/volonterstvo-12023/potvrda-o-kompetencijama-stecenim-kroz-volontiranje/12062>
45. Miljković Krečar, I. (2010). Razvoj poduzetničkih kompetencija u sustavu cjeloživotnog obrazovanja. *Napredak*, 151 (3-4), 417-432. Preuzeto s 8.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/82718>
46. Munjas Samarin, R. i Takšić, V. (2009). Programi za poticanje emocionalne i socijalne kompetentnosti kod djece i adolescenata. *Suvremena psihologija*, 12 (2), 355-370. Preuzeto 5.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/82959>
47. O volonterskim centrima. *Hrvatski centar za razvoj volonterstva*. Preuzeto 25.5.2023. s <https://www.hcrv.hr/centri-heading/volonterski-centri>
48. Piršl, E. (2007). Interkulturalna osjetljivost kao dio pedagoške kompetencije. U: V. Previšić, N. N. Šoljan, i N. Hrvatić (Ur.) *Pedagogija prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja* (str. 275-291). Zagreb: Hrvatsko pedagoško društvo. Preuzeto 9.6.2023. s <https://www.bib.irb.hr/673981>
49. Poole, M. E., Nielsen, S. W., Horrigan, L. M., Langan-Fox, J. (1998), Competencies for professionals and managers in the context of educational reform. *International Journal of Lifelong Education* 17(2), 87-107. Preuzeto 8.7.2023. s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0260137980170204>
50. *Priručnik o mjerenju volontiranja* (2011). Međunarodna organizacija rada. Preuzeto 20.6.2023. s https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_162119.pdf

51. Puljiz, V., Bežovan G., Šućur, Z., i Zrinščak, S. (2005). *Socijalna politika*. Zagreb: Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
52. Rijavec, M., Jurčec, L, Pavlović, V. (2019). *Školski volonteri: dobrobiti volontiranja u školama*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.
53. Russo, A., Jerončić, R. i Raguž, Ž. (2007). *Volontiranje: ključ uspjeha u svijetu rada*. Udruga Split zdravi grad, Split.
54. Sedlan König, Lj. (2013). Poduzetnička kompetencija kao izvor konkurentnosti studenata na tržištu rada. *Ekonomski vjesnik*, XXVI (1), 57-69. Preuzeto 15.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/107935>
55. Skočić Mihić, S., Lončarić, D., i Rudelić, A. (2011). Volontiranje studenata s djecom i mladima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. *Ljetopis socijalnog rada*, 18(3), 579-600. Preuzeto 10.6.2023. s <https://hrcak.srce.hr/75437>
56. Snyder, M. i Omoto, A. M. (2009). Who gets involved and why? The psychology of volunteerism. U Liu, E. S. C., Holosko, M. J. i Lo T. W. (Ur.). *Youth empowerment and volunteerism: principles, policies and practices* (str. 3-26). Hong Kong: City University Press of Hong Kong. Preuzeto 9.6.2023. s https://www.cityu.edu.hk/upress/pub/media/catalog/product/files/9789629371371_preview.pdf
57. Stewart, T. (2013). *Komunikacija: Principi i konteksti*. Beograd: Clio
58. Takšić, V., Mohorić, T., Munjas, R. (2006). Emocionalna inteligencija: teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*. 15 (4 - 5), 729 - 752. Preuzeto 10.5.2023. s <https://hrcak.srce.hr/10875>
59. Topčić, D. (2001). *Priručnik za rad s volonterima*. Split: Udruga Mi.
60. Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215-240. Preuzeto 25.5.2023. s <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215>
61. Wilson, J., & Musick, M. (1999). The effects of volunteering on the volunteer. *Law and Contemporary Problems*, 62(4), 141-168. <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol62/iss4/7>
62. Worker, S. M., Espinoza, D. M., Kok, C. M., Go, C., & Miller, J. C. (2020). Volunteer outcomes and impact: The contributions and consequences of volunteering in 4-H. *Journal of Youth Development*, 15(4), 6-31. Preuzeto 21.7.2023. s <http://jyd.pitt.edu/ojs/jyd/article/view/847>
63. Zakon o volonterstvu, Narodne novine, 58/07, 22/13, 84/21 (2021).

64. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 119/22 (2022).

Sažetak

Naša svakodnevnica okarakterizirana je konstantnim promjenama i progresom koji utječe na sve sfere našeg bivanja, stoga je esencijalno mlade ljude opskrbiti širokom paletom kompetencija kako bi njihov profesionalan, ali i osoban život bio kvalitetan. Volonterske aktivnosti nose brojne vrijednosti koje se, između ostalog, očituju u stjecanju različitih kompetencija. Zbog svoje eklektičnosti, volontiranje mladima omogućuje razvitak širokog spektra znanja, vještina i stavova. Tako mladi kroz raznolike volonterske aktivnosti razvijaju svoje emocionalne i socijalne kompetencije te time usavršavaju komunikacijske vještine, interpersonalne vještine, uče pažljivo slušati i samoregulirati svoje emocije. Volontiranje doprinosi razvitku poduzetničke kompetencije kod mladih, koja se posljedično, pozitivno odražava na samoinicijativnost, kreativnost i inovativno razmišljanje. Posljednje, ali ne i manje važno, mladi kroz volontiranje razvijaju i kompetenciju građanstva koja im omogućuje aktivno sudjelovanje u društvu, ali i senzibilizaciju za društvene probleme i ljude koji se bore s teškoćama. Mladima je potrebna sustavna podrška u sklopu volonterskih centara i školskih volonterskih programa koja ih potiče na volontiranje, ali im istovremeno pruža mogućnosti za aktivan angažman i doprinos u adresiranju različitih problema i potreba u njihovoj zajednici.

Ključne riječi: volontiranje, kompetencije, mladi

Summary

Our everyday life is marked by constant change and progress which influences every part of our existence, therefore it is essential to provide young people with a wide range of competences so as to make their professional and personal lives first-rate. In that sense, volunteer activities bring with them a number of values that manifest in acquirement of various competences. Because of its eclecticism, volunteering enables young people to develop a broad spectrum of knowledge, skills and attitudes. In that way, through diverse volunteer activities the young develop their emotional and social competences and by extension perfect their communication and interpersonal skills as well as learn to listen carefully and control their emotions. Volunteering contributes to the development of entrepreneurial competences in young people, which consequentially positively reflect on self-initiative, creativity and innovative thinking. At last, through volunteering, young people develop civic competences which allow for active social participation, but also sensitization to social problems and people with difficulties. It is very important that young people are provided with institutional support in the shape of volunteer centres and school volunteer programmes which encourage them to volunteer and at the same time give them the ability to actively engage and contribute in addressing various problems and needs of their community.

Key words: volunteering, competences, youth